



V Třeboni

9.12.2014

## **Vyjádření Bohemia Regent a.s. k uvádění alergenických složek na jeho produktech, dle evropské legislativy ( EU č. 1169/2011)**

Bohemia Regent a.s. produkuje v třeboňském pivovaře pivo a výrobky na jeho bázi. V pivu je reálné najít dva druhy alergenů a to obiloviny obsahující lepek a oxid siřičitý. U druhého z nich je stanoveno minimální množství, kterého u piva z naší produkce nedosahujeme, což je dáno použitou technologií a zejména složením varní vody, takže zde povinnost nevzniká. Druhý z nich je naopak obsažen, což je dáno základní surovinou k výrobě piva a to sladem. Pokud název potraviny (složky) jasně odkazuje na danou alergenní látku, není již další označení alergenu povinné. Proto uvádíme ve složení (vyrobena z:) ječný slad, místo dříve uváděného strohého označení slad. Optimální je, když je tato složka zvýrazněna. U postupně nabíhajících inovovaných obalových materiálů proto toto tučně zvýrazňujeme. Pro upřesnění připojujeme aktuální vyjádření SZPI k této problematice, viz: <http://www.szpi.gov.cz/docDetail.aspx?docid=1000175&docType=ART&nid=11325> .

S pozdravem

Ing. Jaromír Čeleda

sládek, Bohemia Regent a.s.

24. 11. 2014

Studie zabývající se problematikou alergií na potraviny uvádí, že potravinovou alergií nebo intolerancí trpí přibližně 1-3 % dospělé populace a 4-6 % dětské populace.

Jedinou účinnou ochranou pro spotřebitele s alergií nebo intolerancí je vyloučení **alergenních potravin** z jídelníčku a to včetně jejich různých forem. Klíčovou otázkou zaručení ochrany spotřebitelů je tedy **označování** potravin, které spotřebitelům s alergií a intolerancí umožňuje informovaný a bezpečný výběr potravin.

Nabídka potravin speciálně vyrobených pro osoby s určitou potravinovou alergií nebo intolerancí je stále ještě poměrně omezená. V tržní síti jsou dnes běžně dostupné např. speciální „bezlepkové“ a „bezlaktózové potraviny“, v zahraničí se již velmi často můžeme setkat i s potravinami, u kterých výrobce garantuje např. nepřítomnost ořechů, arašídů (jedná se například o označení „nut-free“, logo přeškrtnutého arašídů apod.).

Obecně pro tyto potraviny platí, že tímto označením výrobce poskytuje spotřebiteli vyšší záruku, že výrobek daný alergen neobsahuje. Nezbytným předpokladem pro použití označení zaručujícího nepřítomnost alergenů je zavedení velmi důsledného systému preventivních opatření k zamezení nepřítomnosti alergenní složky, pravidelná verifikace těchto opatření, pravidelná vstupní kontrola surovin a výstupní kontrolu finálních výrobků atd.

Lidé s potravinovou alergií nebo intolerancí však nemohou být odkázáni pouze na speciálně vyrobené potraviny. Zařazování vhodných běžných potravin obecně přispívá k větší rozmanitosti stravy osob s potravinovou alergií nebo intolerancí.

Spotřebitele s potravinovou alergií nebo nesnášenlivostí lepku však musí při výběru vhodných běžných potravin bedlivě sledovat označení výrobku zejména deklarované složení.

### **Jak se alergenní složky značí?**

Potravinové právo EU (konkrétně nařízení (EU) č. 1169/2011 o poskytování informací spotřebitelům) stanovuje povinnost poskytnout spotřebitelům informace o alergenních látkách a produktech, které byly použity při výrobě potravin. Tato informační povinnost se vztahuje na 14 potravinových alergenů, které jsou nejčastější příčinou alergických reakcí u spotřebitelů:

1. Obiloviny obsahující lepek, konkrétně: pšenice (například špalda a khorasan), žito, ječmen, oves nebo jejich hybridní odrůdy a výrobky z nich, kromě:

- a) glukózových sirupů na bázi pšenice, včetně dextrózy (1);
- b) maltodextrinů na bázi pšenice (1);
- c) glukózových sirupů na bázi ječmene;
- d) obilovin použitých k výrobě alkoholických destilátů, včetně ethanolu zemědělského původu.

2. Korýši a výrobky z nich

3. Vejce a výrobky z nich

4. Ryby a výrobky z nich, kromě:

- a) rybí želatiny použité jako nosič vitaminových nebo karotenoidních přípravků;
- b) rybí želatiny nebo vyziny použité jako čířící prostředek u piva a vína.

5. Jádra podzemnice olejná (arašídů) a výrobky z nich

6. Sójové boby a výrobky z nich, kromě:

- a) zcela rafinovaného sójového oleje a tuku (1);
- b) přírodní směsi tokoferolů (E306), přírodního d-alfa tokoferolu, přírodního d-alfa-tokoferol-acetátu, přírodního d-alfa-tokoferol-sukcinátu ze sóji;
- c) fytoosterolů a esterů fytoosterolů získaných z rostlinných olejů ze sóji;

d) esteru rostlinného stanolu vyrobeného ze sterolů z rostlinného oleje ze sóji

7. Mléko a výrobky z něj (včetně laktózy), kromě:

a) syrovátky použité k výrobě alkoholických destilátů, včetně ethanolu zemědělského původu;

b) laktitolu

8. Skořápkové plody, konkrétně: mandle (*Amygdalus communis* L.), lískové ořechy (*Corylus avellana*), vlašské ořechy (*Juglans regia*), kešu ořechy (*Anacardium occidentale*), pekanové ořechy (*Carya illinoensis* (Wangenh.) K. Koch), para ořechy (*Bertholletia excelsa*), pistácie (*Pistacia vera*), makadamie (*Macadamia ternifolia*) a výrobky z nich, kromě ořechů použitých k výrobě alkoholických destilátů, včetně ethanolu zemědělského původu

9. Celer a výrobky z něj

10. Hořčice a výrobky z ní

11. Sezamová semena a výrobky z nich

12. Oxid siřičitý a siřičitany v koncentracích vyšších než 10 mg/kg nebo 10 mg/l, vyjádřeno jako celkový SO<sub>2</sub>, které se propočítají pro výrobky určené k přímé spotřebě nebo ke spotřebě po rekonstituování podle pokynů výrobce

13. Vlčí bob (lupina) a výrobky z něj

14. Měkkýši a výrobky z nich

*(1) A výrobky z nich, pokud zpracování, kterým prošly, nezvyšuje úroveň alergenicity, kterou úřad stanovil pro příslušný základní produkt.*

Kde může spotřebitel na obale výrobku údaje o alergenech najít?

Informace o alergenních látkách se na obale potravin uvádí:

- ve složení, přičemž název alergenní látky nebo produktu musí být zvýrazněn tak, aby byl jasně odlišen od ostatních složek (např. typem či stylem písma nebo barvou pozadí)
- jako výčet alergenních látek za slovem „obsahuje - není-li na obale výrobku uveden seznam složek.

Pokud název potravin jasně odkazuje na danou alergenní látku, není již další označení alergenu povinné (např. mléčná rýže).

Spotřebitelé s potravinovou alergií nebo intolerancí mají prozatím velmi omezené možnosti výběru vhodných potravin při nákupu nebalených potravin. Od 13. 12. 2014 však musí být informace o alergenních látkách uváděny rovněž u nebalených potravin – na obale nebo v blízkosti místa nabídky nebalené potraviny.

Rovněž v restauracích, jídelnách, rychlém občerstvení a ostatních zařízeních společného stravování musí být spotřebiteli zpřístupněny informace o alergenních látkách použitých při přípravě pokrmů, např. uvedením výčtu alergenů v nabídce pokrmů nebo na vyžádání spotřebitele u obsluhy, případně jiným vhodným **způsobem**.

Výjimky z označování alergenních složek

**Složky** získané z alergenních zdrojů nemusí vždy obsahovat rezidua alergenů.

Požadavek na deklaraci alergenní složky se nevztahuje na některé potraviny, u kterých bylo prokázáno, že v důsledku použité technologie výroby nebo zpracování již výsledná potravina neobsahuje rezidua alergenních látek původně obsažených v surovině. Výjimky uvedené v příloze II nařízení (EU) č. 1169/2011 jsou podloženy stanoviskem Evropského úřadu pro bezpečnost potravin (EFSA), jedná se například o:

- glukózový sirup z pšenice
- rybí želatina používaná jako čeridlo při výrobě piva a vína

- zcela rafinovaný sójový olej.

### **Preventivní označení alergenních složek**

Spotřebitelé se velmi často mohou na obalech potravin setkat se sdělením typu: „Může obsahovat arašídý“, „Může obsahovat stopy lepku“ apod. Jedná se o tzv. preventivní značení, což jsou vlastně dobrovolné informace, které provozovatel poskytuje v rámci odpovědného přístupu. Cílem preventivního značení je spotřebitele upozornit na riziko nezáměrné kontaminace potravin alergenní složkou a umožnit tak osobám s alergií nebo nesnášenlivostí informovaný výběr potravin a předcházení nežádoucím reakcím na potravinu. Preventivní značení se používá pouze v případě, kdy alergenní složka nebyla vědomě použita při výrobě potravin a potravina přesto obsahuje malá množství alergenní složky, která zůstanou ve výrobku po realizaci všech preventivních opatření k zabránění kontaminace alergenní složky. Příčinou nezáměrné kontaminace potravin alergenní složkou je nejčastěji použití surovin kontaminovaných alergenní složkou nebo křížová kontaminace při výrobě.

Riziko nezáměrné kontaminace nelze v některých případech s ohledem na objektivní technologická omezení nebo technologické podmínky zcela vyloučit, i když provozovatel přijme vhodná preventivní opatření.

Deklarace preventivního značení však provozovatele potravinářského podniku nezavazuje veškeré odpovědnosti za bezpečnost potravin ve vztahu obsahu alergenní složky. Uvedení preventivního značení neznamená, že potravina může obsahovat alergenní složku v jakémkoliv množství. Preventivní označení nezavazuje provozovatele odpovědnosti za dodržování správné výrobní a hygienické praxe.

Kromě pozitivního přínosu pro spotřebitele může mít preventivní značení i negativní dopad na rozmanitost stravy osob trpících alergií nebo intolerancí. Například průzkum zaměřený na používání preventivního značení provedený irskou agenturou (Food Safety Authority of Ireland - 2010) ukázal, že 94 % potravin nesoucích preventivní značení, neobsahovalo detekovatelné množství alergenů.

Preventivní značení by tedy mělo být provozovateli potravinářských podniků používáno pouze při splnění níže uvedených podmínek:

- použití preventivního označení musí být odůvodněné (např. na základě analýzy rizika, screeningu výrobního zařízení nebo výstupní kontroly)
- provozovatel musí přijmout vhodná preventivní opatření k zamezení kontaminace alergenní složkou.

**Zpracoval:** Ing. Kateřina Pavelková - Odbor kontroly, laboratoří a certifikace (ÚI SZPI)